

درس دوّم

- اسم فاعل
  - ✓ گروه اوّل
  - ✓ گروه دوّم
  - ✓ شیوه ترجمه
- اسم مفعول
  - ✓ گروه اوّل
  - ✓ گروه دوّم
  - ✓ شیوه ترجمه
- اسم مبالغه
  - ✓ وزن ها
  - ✓ شیوه ترجمه

استاد فایز کازرون @majid646

تفاوت فاعل و مفعول با اسم فاعل و اسم مفعول:

فاعل و مفعول دو نقش از نقش هایی هستند که در درس پنجم به آن اشاره شد، اما اسم فاعل و اسم مفعول که در ادامه می آید اشاره به وزن و ساختار اسم دارد و کاری به نقش کلمه ندارد.

اسم فاعل:

اسم فاعل به معنای انجام دهنده کار یا دارنده ی یک حالت است. معادل اسم فاعل در زبان فارسی همان صفت فاعلی (بن مضارع + نده، ار، گار، ا) می باشد.

اسم فاعل بر دو نوع است:

۱) اسمی که بر وزن (فاعل) بیاید.

مثال: صانع (سازنده) - خالق (آفریدگار) - عالم (دانا)

نکته: این نوع اسم فاعل از فعل های ثلاثی مجرد (فعل های گروه اول) گرفته شده است. به عنوان مثال (صانع) از فعل (صَنَعَ) گرفته شده است.

۲) اسمی که حرف اولش (م) و دومین حرف اصلی آن علامت کسره - دارد.

مثال: مُشَاهِد (بیننده) - مُقَلِّد (تقلید کننده) - مُرْسَل (فرستنده)

نکته: این نوع اسم فاعل از فعل های ثلاثی مزید (گروه دوم) گرفته شده است. به عنوان مثال (مُشَاهِد) از فعل (شَاهَدَ - يُشَاهِدُ) گرفته شده است.

نکته: اسم فاعل از هر دو نوع را به صورت صفت فاعلی فارسی ترجمه می کنند. مانند مثال های بالا.

اسم مفعول بر دو نوع است:

۱) اسمی که بر وزن (مفعول) بیاید.

مثال: مَصْنوع (ساخته شده) - مَخْلُوق (آفریده شده)

نکته: این نوع اسم مفعول از فعل های ثلاثی مجرد (فعل های گروه اول) گرفته شده است. به عنوان مثال (مَصْنوع) از فعل (صَنَعَ) گرفته شده است.

۲) اسمی که حرف اولش (م) و دومین حرف اصلی آن علامت فتحه - دارد.

مُشَاهَد (دیده شده) - مُقَلِّد (تقلید شده) - مُرْسَل (فرستاده شده)

نکته: این نوع اسم مفعول از فعل های ثلاثی مزید (گروه دوّم) گرفته شده است. به عنوان مثال (مُشَاهَد) از فعل (شَاهَدَ - يُشَاهِدُ) گرفته شده است.

نکته: اسم مفعول از هر دو نوع را به صورت صفت مفعولی فارسی ترجمه می کنند. مانند مثال های بالا.

نکته: در زبان عربی از فعل های ثلاثی مزید در دو باب (تَفَاعُل - انْفِعَال) اسم مفعول نیامده است.

نکته: گاهی اسم فاعل و اسم مفعول در جمله ها به صورت جمع به کار رفته اند که باید مفرد آنها را در نظر گرفت.

مثال: عُمَال جمع عامل است و اسم فاعل می باشد.

نکته: مصدر هایی که بر وزن (مُفَاعَلَة) می باشند را با اسم مفعول اشتباه نگیرید.

مثال: مُجَالَسَة - مِهَاجِرَة - مُحَافِظَة.

نکته: حرف (ال) و علائم مثنی و جمع و تایی مدوره (ة) در اسم فاعل و اسم مفعول جزء آنها حساب نمی شود. مثلاً در (المُجَاهِدُونَ) حرف (ال) و علامت (ون) حساب نمی شود.

اسم مبالغه:

اسمی که بر بسیاری صفت یا بر بسیار انجام دادن یک کار دلالت دارد و بر دو وزن می آید:

- **فَعَال:** صَبَّار (بسیار صبر کننده) - غَفَّار (بسیار آمرزنده) - خَبَّاز (نانوا) - حَدَّاد (آهنگر)
- **فُعَالَة:** عَلَّامَة (بسیار دانا) - فَهَّامَة (بسیار فهمیده) - فَتَّاحَة (در باز کن) - نَظَّارَة (عینک)

نکته: در ترجمه اسم مبالغه معمولاً از قید (بسیار) استفاده می شود مگر اینکه دلالت بر شغل یا ابزار کند. مانند مثال های بالا